

תוכן עניינים

2-3	תוכנית "שכר מצווה" – תיאור כללי
4	סיוע משפטי ממלכתי לעומת תוכנית "שכר מצווה"
5	הליך טיפול בפניות
6	הקו החם 1-700-505-500
7-8	מרכזי זכויות
9-11	קריטריונים כלכליים לקבלת ייצוג משפטי
11-13	תחומי הסיוע המשפטי

תכנית "שכר מצווה"

תכנית "שכר מצווה" של לשכת עורכי הדין, הוקמה בשנת 2002, ומאז פועלת ומסייעת לאלפי פונים, באמצעות מאות עורכי דין המתנדבים בחמשת מחוזות הלשכה.

מטרת התוכנית להגביר את הנגישות למערכת המשפט ולהגן על זכויותיו של מי שידו אינה משגת לשכור שירותי עו"ד.

התוכנית היא תכנית ארצית הפרושה בחמשת מחוזות הלשכה: ירושלים, תל-אביב, חיפה, צפון ודרום.

במסגרת התוכנית מעניקים עורכי הדין המתנדבים ייעוץ משפטי ראשוני בתחומים אזרחיים בכ- 65 מרכזי זכויות הפרושים ברחבי הארץ, ובכך מסייעים לאלפי פונים מדי שנה בטיפול פרטני, יידוע זכויות, והפנייה לגורמים רלוונטיים כדוגמת הסיוע המשפטי הממלכתי של משרד המשפטים. בנוסף, עורכי הדין המתנדבים של התוכנית מייצגים פונים מעוטי יכולת בערכאות השונות, בהן: בית משפט השלום, בית המשפט לענייני משפחה ולשכות ההוצל"פ, במטרה למצות את זכויותיהם של מי שהפרוטה אינה מצויה בכיסו.

תוכנית "שכר מצווה" היא תוכנית משלימה לסיוע המשפטי הממלכתי של משרד המשפטים, שהוקמה במטרה להקטין את מספר הנתבעים הבלתי מיוצגים בערכאות השיפוטיות השונות. לשם תכלית זו נקבעו קריטריונים לקבלת סיוע מעל לרף שקבעה המדינה בחוק הסיוע הממלכתי, וזאת על מנת לאפשר למעגל רחב יותר של נזקקים למצות את זכויותיהם ולקבל את יומם בהיכל המשפט והצדק. בכך מוציאה לשכת עורכי הדין באמצעות תכנית "שכר מצווה" מן הכוח אל הפועל את פסיקת בית המשפט העליון לפיה זכות הנגישות לבית המשפט היא זכות יסוד על-חוקתית, המהווה תנאי למימוש של זכויות היסוד האחרות.

בסוף שנת 2009 עלתה חשיבות התוכנית מדרגה חקיקתית, ולאחר מאבק שהובילה לשכת עורכי הדין בכנסת, נחקק סעיף 2(4) לחוק לשכת עורכי הדין, לפיו הלשכה מחויבת למתן סיוע משפטי למעוטי יכולת, בהתאם לקריטריונים שייקבעו בכללים. ניתן לראות בכך הרחבה, עיבוי וחיזוק של גופים הנותנים סיוע ועזרה משפטית למעוטי יכולת בכלל ושל התוכנית בפרט. חשיבות נוספת היא מיצוב מעמדה של התוכנית לעתיד לבוא. בהמשך לכך, **בשנת 2014**, אושרו כללי לשכת עורכי הדין לגבי מתן סעד משפטי למיעוטי אמצעים בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

תוכנית "שכר מצווה" רואה את טוהר המקצוע של עריכת הדין ככזה הטומן בחובו מחד כוח, ומאידך, מחויבות להתערבות אקטיבית של ציבור עורכי הדין למען מעוטי היכולת כחלק מעיצובו של מקצוע עריכת הדין ומעיצובה של החברה הישראלית בכללותה. לפיכך, בימים אלו של פערים חברתיים ההולכים וגדלים, עורכי הדין מתנדבים מתוך תחושת אחריות סוציאלית וחברתית מפותחת.

ליצירת קשר עם התוכנית:

1-700-505-500

03-6361320

דוא"ל: pro-bono@israelbar.org.il

סיוע ממלכתי לעומת תוכנית "שכר מצווה"

הסיוע המשפטי הממלכתי של משרד המשפטים הוקם מכוח חוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972. גוף זה מעניק סיוע משפטי למעוטי אמצעים בתחום המשפט האזרחי, בהתאם לקריטריונים הקבועים בחוק ובתקנות הנלוות.

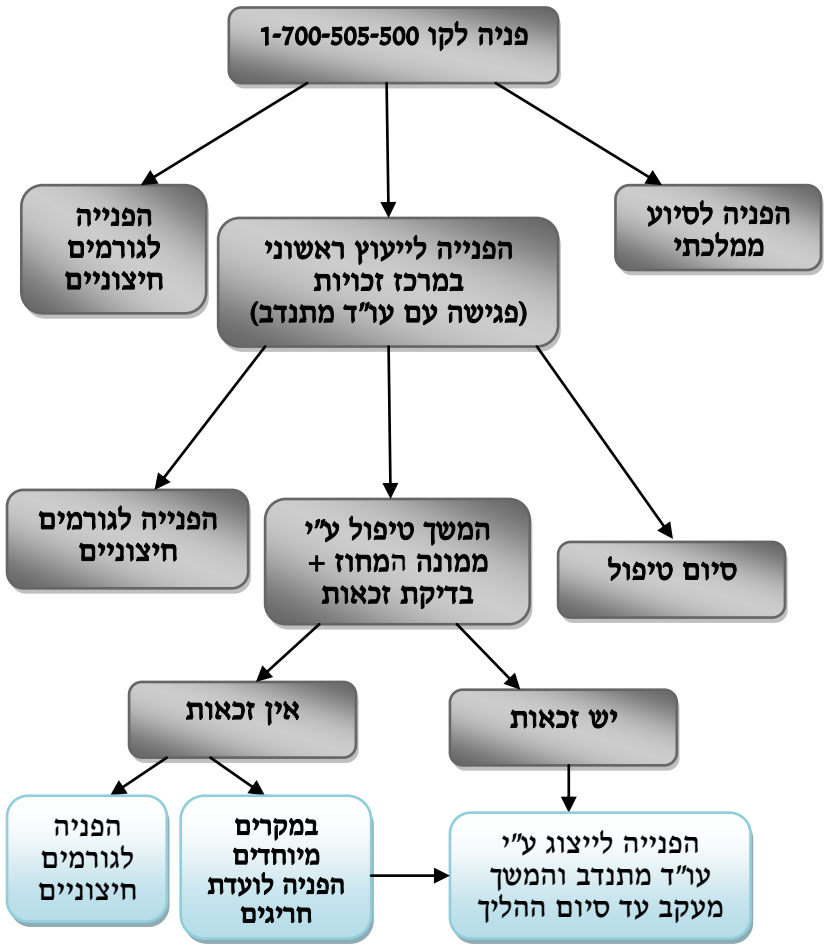
הסנגוריה הציבורית הוקמה מכוח חוק הסנגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995. הסנגוריה מעניקה סיוע משפטי בתחום הפלילי, בהתאם לקריטריונים הקבועים בחוק ובתקנות הנלוות.

תוכנית "שכר מצווה" משלימה, ולא חופפת, לשירותים המוענקים למעוטי אמצעים על ידי הסיוע המשפטי הממלכתי. התוכנית הוקמה על מנת לסייע לפונים אשר אינם זכאים לקבל שירותים משפטיים מהסיוע המשפטי הממלכתי, אולם ידם אינה משגת לשלם עבור שירותי עורך דין, וזאת בהתאם לקריטריונים הכלכליים והענייניים שנקבעו על ידי לשכת עורכי הדין.

פונים המתקשרים למוקד הטלפוני שלנו, או מגיעים למרכזי הזכויות של תוכנית "שכר מצווה" ומתברר לאור הכנסתם כי הם זכאים לקבלת שירותים משפטיים מהסיוע המשפטי הממלכתי, יפנו לקבלת סיוע משפטי בלשכת הסיוע המשפטי הממלכתי, הקרובה לאזור מגוריהם.

הליך טיפול בפניות בתוכנית "שכר מצווה"

הקו החם 1-700-505-500

א. **קו חם** – עשרות סטודנטים למשפטים הפעילים בתוכנית (במסגרת קליניקות משפטיות, מלגאים או מתנדבים) מקבלים את שיחות הפונים מכל רחבי הארץ ומבצעים תשאול טלפוני. הסטודנט מעדכן את פרטי הפונה במערכת הממוחשבת ומברר מהי הסוגיה המשפטית.

בהתאם לקריטריונים הכלכליים והענייניים של התוכנית, הסטודנט יפעל באחת מהדרכים הבאות:

1. **יקבע פגישת ייעוץ** באחד ממרכזי הזכויות של התוכנית, בהתאם לעניין המשפטי ולמקום מגורי הפונה.
2. **יפנה את הפונה לגורם חיצוני** אחר העומד לרשותו, במידה ואינו עומד בקריטריונים של התוכנית לזכאות לסיוע.
3. **יפנה את הפונה לסיוע המשפטי הממלכתי**, במידה והפונה עונה לתנאי הזכאות בחוק הסיוע הממלכתי של משרד המשפטים.

ב. **שעות פעילות הקו** – הקו פתוח בין השעות 09:00–16:00 בימים א'-ה'.

ג. **מתן מענה ב-5 שפות** – את הקו מאיישים סטודנטים דוברי עברית, אנגלית, רוסית, ערבית ואמהרית, וזאת על מנת שנוכל להנגיש את הסיוע גם לפונים דוברי שפה זרה.

מרכזי זכויות

התוכנית פרושה בחמשת מחוזות הלשכה, מפעילה 65 מרכזי זכויות הפרושים ברחבי הארץ באזורי מגורים של אוכלוסיות מוחלשות ופועלים מתוך לשכות רווחה, מתנ"סים, מרכזי "שי"ל", מרכזי "עוצמה" עמותות שונות ולשכות הוצל"פ.

במרכזים אלה ניתן ייעוץ ראשוני לפונים אשר פנו לקבלת סיוע באמצעות הקו החם של התוכנית.

חלק מהפונים המגיעים לפגישות ייעוץ במרכזי הזכויות יבקשו לקבל ייצוג בהליכים משפטיים. עורך הדין המתנדב שפגש את הפונה יבחן את המקרה, ייתן ייעוץ ראשוני וחוות דעת.

כלל הפניות ממרכזי הזכויות כולן מועברות לצוות תוכנית "שכר מצובה" להמשך הטיפול בפונה. המשך הטיפול כולל איסוף מסמכים רלוונטיים נוספים, ועריכת בדיקת זכאות כלכלית ומשפטית על ידי ממונה המחוז על מנת לקבוע האם לאשר או לדחות את הבקשה לייצוג.

תהליך איסוף מסמכים ובדיקת זכאות על ידי ממונה המחוז - ממונה המחוז בו מתגורר הפונה (או שבו ננקטו ההליכים המשפטיים) יקבל את החומר לאחר פגישת הייעוץ ויבקש מהפונה את המסמכים הבאים לצורך עריכת בדיקת זכאות כלכלית ועניינית:

- תלושי משכורת של שלושת החודשים האחרונים של הפונה ובני משפחתו המתגוררים עמו.
- דפי חשבון עובר ושב (עו"ש) של שלושת החודשים האחרונים, של הפונה ובני משפחתו המתגוררים עמו, בכל חשבונות הבנק הקיימים.
- חסכונות, פיקדונות וקופות גמל.

- רישיון בעלות רכב.
- מסמכים משפטיים רלוונטיים.
- מסמכים נוספים ככל שידרשו להשלמת התמונה.

עם סיום איסוף המסמכים, נערכת בדיקת זכאות על ידי ממונה המחוז, על מנת לקבוע האם לאשר או לדחות את הבקשה לייצוג, בהתאם לקריטריונים שנקבעו.

דיון ועדת החריגים המחוזית ואישור מקרים חריגים - במקרים חריגים, בהם הפונה אינו עומד בקריטריונים של התוכנית, ממונה המחוז יכול להחליט להעביר את המקרה לדיון בוועדת החריגים המחוזית. ועדה זו רשאית להחליט על אישור בקשה לייצוג, גם כאשר זו אינה עומדת בקריטריונים של התוכנית, לאור קיומן של נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

בדיקת זכאות כלכלית – קריטריונים + בדיקת רכוש

א. מבחן הכנסה (2019)

מס' נפשות במשפחה	רף תחתון (ברוטו)	רף עליון (ברוטו)
1	7,089	8,994
2	7,089	8,994
3	7,089	8,994
4	7,724	9,629
5	8,359	10,264
6	8,994	10,898
7	9,629	11,533
8	10,264	12,168
9	10,898	12,803
10	11,533	13,438
11	12,168	14,073
12	12,803	14,708

הסבר לטבלה

1. כאשר ההכנסה ברוטו של הפונה מתחת לרף התחתון המצוין בטבלה – הפונה זכאי לקבלת שירותים מהסיוע המשפטי הממלכתי.
2. כאשר ההכנסה ברוטו של הפונה היא מעל הרף התחתון ומתחת לרף העליון – הפונה זכאי לסיוע במסגרת תוכנית "שכר מצווה".
3. כאשר ההכנסה ברוטו של הפונה היא מעל לרף העליון המצוין בטבלה – הפונה אינו זכאי לקבלת שירותים מהסיוע הממלכתי או מתוכנית "שכר מצווה".
4. בנסיבות מיוחדות (כאשר הפונה חורג מהרף העליון) יופנה הפונה, בהתאם לשיקול דעת הממונה, לוועדת חריגים, לצורך בחינת זכאות נוספת.

אופן חישוב ההכנסה

1. לצורך קביעת הכנסתו של הפונה, נבדקת הכנסתו מכל מקור שהוא, ובכלל זה: משכורת, קצבאות, תגמולים, רנטה, מענקים, תשלומי מזונות, הכנסות מהשכרת נכסים וכד'.
2. הכנסת הפונה נבדקת ביחד עם הכנסת בן/בת הזוג (בין אם נשואים ובין אם לאו כאשר הכלל הוא שיש תא משפחתי אחד) וכל הכנסה נוספת של בני משפחה המתגוררים עמו.
3. חריג – בקשות לסיוע בתחום דיני המשפחה - במקרה של בקשה לסיוע בתחום דיני המשפחה, נבדקות הכנסות מבקש הסיוע בלבד, ואין להתחשב בהכנסתו של בן/בת הזוג. באשר לחסכוניות המשותפים לבני הזוג, יש להתייחס למחצית הסכום כחלק מחסכוניותו של הפונה, ולבדוק האם הפונה יכול לממש את מחצית הסכום ללא קבלת אישורו של בן/בת הזוג.

ב. מבחן רכוש

1. בנוסף להכנסותיו של הפונה ובני משפחתו הגרים עמו, יש לבדוק את הרכוש שבבעלות הפונה ובן/בת זוגו, ובכלל זה:
  - 1.1. זכויות במיטלטלין או במקרקעין.
  - 1.2. כספים לרבות פיקדונות, אגרות חוב, ניירות ערך, קופות גמל או מסמכים סחירים אחרים.
  2. בעלות על רכוש הניתן למימוש ו/או יכול לשמש כביטחון להלוואה בשווי של עד פי 6 מהשכר הממוצע במשק – אינם שוללים זכאות לקבלת סיוע במסגרת תוכנית "שכר מצווה". סכום זה עומד כיום על **63,486 ₪**.
  3. כמו כן, בעלות הפונה על דירת מגורים אחת – אינה שוללת זכאות לקבלת סיוע במסגרת תוכנית "שכר מצווה", בכפוף לשיקול דעת, ובהתאם לשווי הנכסים במקרה הנדון.
  4. יש לשים לב, כי קבלת שירותים במסגרת הסיוע המשפטי הממלכתי מותנית בכך שסך הרכוש של הפונה, כולל רכב וחשכונות, אינו עולה על **31,743 ₪**. פונה העומד בתנאי מבחן ההכנסה של הסיוע המשפטי הממלכתי, אולם ברשותו רכוש מעל הסכום האמור, תישלל זכאותו לקבלת שירותים במסגרת הסיוע המשפטי הממלכתי.

ג. תחומי הסיוע המשפטי במסגרת תוכנית "שכר מצווה"

- ❖ נתבעים בתביעות כספיות/חוזיות
- ❖ פשיטות רגל
- ❖ הוצאה לפועל
- ❖ דיני עבודה
- ❖ נתבעים בנזיקין
- ❖ ענייני משפחה (להוציא חלוקת רכוש)
- ❖ דיור ציבורי

התוכנית אינה מעניקה סיוע בתחומים הבאים:

- עניינים פליליים
- תעבורה ודוחות חניה
- תובעים בתביעות נזיקין ולשון הרע
- תביעות כספיות שניתן לגבות בעבורן שכר מותנה
- ענייני מיסים
- ענייני מקרקעין ורישום בטאבו

* חשוב לציין - הרשימות לעיל אינן ממצות, אלא רק מהוות דוגמאות לפניות נפוצות. כל מקרה ייבחן לגופו על ידי צוות התוכנית. ייתכנו מקרים שיופנו לייצוג במסגרת התוכנית אף אם מדובר בנושא שאינו בתחום הייצוג ולהיפך.

ד. מקרים מיוחדים

ביטוח לאומי – ניתן לקבל ייצוג משפטי בעניינים שהמוסד לביטוח לאומי צד להם לפי חוק הביטוח הלאומי (כשמדובר בערר על החלטה ראשונית של המוסד לביטוח לאומי), באמצעות לשכות הסיוע המשפטי הממלכתי ללא בדיקת זכאות כלכלית. לפיכך, במסגרת תוכנית "שכר מצווה" יינתן ייעוץ ראשוני בלבד ולא ייצוג משפטי.

סיוע לאסירים – יש להפנות לסיוע המשפטי הממלכתי שנוציגו מבקרים בבתי הכלא ומסייעים בבקשות האסירים. בתחום הפלילי, הסיוע הוא במסגרת הסגוריה הציבורית.

בקשת אפוטרופסות על חסוי – לרוב ניתן יהיה לקבל שירותים משפטיים במסגרת הסיוע המשפטי הממלכתי כיוון שהחסוי חי

מקצבת נכות. הסיוע המשפטי הממלכתי יבדוק את הכנסת החסוי, ואם הכנסתו עוברת את הרף, תיבדק הכנסתו של המבקש להתמנות כאפוטרופוס.

פונים שאינם אזרחים/ תושבים- הסיוע המשפטי מעניק סיוע לאזרחי המדינה בלבד ולכן, פונה שאינו אזרח יטופל על ידי התוכנית, ובתנאי שהכנסתו לא חורגת מהרף העליון, שכן לא יטופל במסגרת הסיוע המשפטי.

